

Politikerne kappes om å styrke eldreomsorgen. Samtidig planlegger hver fjerde norske kommune å redusere prioriteringen av sykehjemsplasser frem mot 2015.

Fra ord til handling i eldreomsorgen

Senter for omsorgsforskning – Sør har utarbeidet en rapport for Helse- og omsorgsdepartementet om omsorgsbildet frem mot 2015 (1). 24 % av kommunene vil prioritere utbygging av institusjonsplasser for eldre lavere enn i dag. Mange kommuner satses på omsorgsboliger, og 68 % planlegger å bygge vesentlig flere omsorgsboliger. Det skal satses på rehabilitering og aktiv omsorg – og det er viktig satsing. Men bortsett fra institusjonsplasser, er det nesten ingen områder innen kommunale omsorgstjenester kommunene vil satse mindre på enn i dag. Rapporten peker på at en anstrengt kommuneøkonomi med store utfordringer kan medføre valg av rimeligere løsninger enn institusjoner. Dette er urovekkende når vi vet at antall eldre med store hjelpebehov vil øke. Det har ikke vært noen økning av antall sykehjemsplasser i 2009. Omsorgsboliger kan ikke fullt ut erstatte sykehjemsplasser.

Satsing på alternative heldøgnsstilbud i stedet for sykehjem forklares ofte med at de fleste jo ønsker å bo hjemme lengst mulig. Men det de gamle selv egentlig sier, er at de ønsker å være friske nok til å bo hjemme lengst mulig. Trenger du «heldøgns omsorg», er jeg sikker på at de aller fleste vil ha trygghet for at hjelpen er nær og lett tilgjengelig 24 timer i døgnet. Da er verken hjemmet eller omsorgsbolig øverst på ønskelisten. Det udekkede behovet for sykehjemsplasser ble nylig aktualisert i media. Om lag 200 kommuner oppgir at de har innbyggere som har søkt om sykehjemsplass eller plass i omsorgsbolig med mulighet for heldøgnspleie, og som må vente. Til sammen er dette over 3 000 mennesker. Helse- og omsorgsministeren ba umiddelbart om rapportering fra landets fylkesmenn om situasjonen. Det er utmerket. Helsetilsynet skal også undersøke om det skjer lovbrudd. Regjeringen har støtte fra flere partier når de går ut med budskapet om at alle eldre skal ha rett til en verdig eldreomsorg. Når da tallene kommer overraskende på politikere, er det noe som ikke stemmer i vurderingen av behov. Det gir grunn til bekymring. En reell oversikt får vi først når alle institusjoner som skal dekke behovet for de som trenger tjenester på sykehjemsnivå, vurderes under samme forskrift som sykehjemmene. Da vil det reelle underskuddet avdekkes. Da først kan vi planlegge for en verdig eldreomsorg. I Samhandlingsreformen forutsettes kommunehelsetjenesten å ivareta flere og større oppgaver i fremtiden. Sykehjemmene kan få utvidet ansvar for pasienter som er for friske til å legges inn på sykehus, men for syke til å være hjemme. Men det må aldri bli et mål i seg selv å holde gamle mennesker ute av sykehusene. Sykdomsbildet hos eldre kan være mindre entydig og dette kompliserer diagnostikken. Det kan kreve rask innleggelse og samarbeid med kommunen om oppfølging etterpå. Begrepet «unødvendige innleggelse» bør snarest skrinlegges. En innleggelse er nødvendig så lenge det ikke finnes bedre alternativer.

God omsorg krever både god pleie og medisinsk faglig kompetanse. Rekruttering til sykehjemsarbeid stimuleres av kompetente fagmiljøer. Det ligger også mye god omsorg i god medisinsk behandling. Det må stilles nasjonale kompetansekrav og normtall for bemanning på sykehjem. Dagens sykehjemspasient er sykere enn tidligere. Det forsterker nødvendigheten av å stille nasjonale krav til kompetanse. Legeforeningen utreder nå innholdet i kompetanseområdet alders- og sykehjemsmedisin. Det vil gi bred kompetanse hos sykehjemslegene og rekruttere til innsats for de sykeste gamle.

Litteratur

1. Senter for omsorgsforskning – Sør. Framtidens omsorgsbilde. Omsorgsplanlegging i norske kommuner. Status 2009 – utfordringer mot 2015. Universitetet i Agder. Rapport 1/2009

Torunn Janbu

Torunn Janbu
torunn.janbu@legeforeningen.no
president

.....
Torunn Janbu (f. 1954), Legeforeningens president fra 2005. Dr. med. 1990. Spesialist i generell kirurgi og ortopedisk kirurgi. Leder av Verdens legeforenings (WMA) etiske råd fra 2010.
.....

